

Peter Handke

DON JUAN

(hänen itsensä kertomana)

LURRA Editions

DON JUAN

(hänen itsensä kertomana)

Peter Handke

DON JUAN
(hänen itsensä kertomana)

SUOMENTANUT
Markku Mannila

LURRA Editions

Goethe-Institut on tukenut teoksen suomentamista.

Saksankielinen alkuteos:

Don Juan (erzählt von ihm selbst)

© Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main 2004

LURRA Editons

lurra@lurraeditons.fi

www.lurraeditions.fi

Kannen kuva: Rax Rinnekangas

Kansi ja taitto: Kim Söderström

Painopaikka: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

Toinen painos

ISBN: 978-952-5850-98-7

”Chi son’io tu non saprai”

(Kuka olen, sitä et saa koskaan tietää)

Da Ponte / Mozart

Don Juan oli jo kauan etsiskellyt kuuntelijaa. Minussa hän löysi eräänä kauniina päivänä sellaisen. Hän ei kertonut minulle tarinaansa minämuodossa vaan kolmannessa persoonassa. Niin minä sen nyt ainakin muistan.

Niihin aikoihin minä laittelin ruokaa tavallisesta poiketen vain omaan tarpeeseen majatalossani lähellä Port-Royal-des-Champsin raunioita, luostarin joka oli kuulunut 1600-luvulla Ranskan kuuluisimpiin ja samalla pahamaineisimpiin laitoksiin. Myös vierashuoneet, joita talossa oli muutama, olivat liittyneet osaksi yksityistä elinpiiriäni. Siten asustellen minä vietin tuon talven ja varhaiskevään kuukaudet, kokkasin pelkästään itselleni ja puuhailin sisällä talossa ja puutarhassa, mutta pääosin lueskelin vain jotain ja katselin välillä majataloni, Port-Royal-des-Champsin entisen porttirakennuksen, pienistä ikkunoista ulos.

Minulla ei ollut aikoihin ollut myöskään naapureita. Se ei kyllä johtunut minusta. Naapurit ovat mukavia, ja mukavaa on olla itsekin

naapuri. Mutta naapuruuden idea ei vain toiminut, vai eikö se ollut enää muodissa? Minun kohdallani oli kuitenkin kyse siitä, etteivät kysyntä ja tarjonta kohdanneet. Minun tarjonnallani, isännyydellä ja keittotaidolla, ei ollut enää kysyntää. Olin epäonnistunut liiketoimissani. Ja kuitenkin olen aina uskonut hyvinkin lujasti siihen, että liikeasiat saattavat ihmisiä yhteen, että myyminen ja ostaminen on innoittavaa seuraleikkiä.

Toukokuussa jätin puutarhassa puuhastelun lähes kokonaan ja tyydyin lähinnä vain katselemaan istuttamieni tai kylvämieni vihannesten kasvua tai kuihtumista. Saman kohtelun saivat myös hedelmäpuut, jotka olin istuttanut saatuaani porttirakennuksen käyttööni ja muutettuani sen majataloksi kymmenen vuotta sitten. Kiertelin aamusta iltaan kirja kädessä puutarhassani syvälle Île-de-Francen laakioon uurtuneessa purolaaksossa, siellä omenoiden, päärynöiden ja pähkinöiden keskellä, ilman että koskin sormellani mihinkään. Ja ruokaakin laitoin itselleni noina varhaiskevään viikkoina melkein pä vain tavan vuoksi. Villiintynyt puutarha näytti toipuvan. Syntyi uutta, hedelmää tuottavaa.

Lukeminenkin viehätti minua yhä vähemmän. Sen päivän aamuna, jolloin Don Juan

sitten tulla tupsahti paikalle, päätin jättää kirjat toistaiseksi rauhaan. Vaikka olin paraikaa lukemassa kahta teosta, joiden merkitys yltää paljon laajemmallekin kuin vain ranskalaiseen kirjallisuuteen ja 1600-lukuun, Jean Racinen kirjoitusta Port Royalin nunnien puolesta ja Blaise Pascalin hyökkäystä heidän vastustajaan jesuiittoja vastaan, päätin siltä istumalta, että lukeminen sai riittää, ainakin joksikin aikaa. Riittää? Vielä hurjempi oli aamuinen ajatukseni: ”Lukeminen on tylsää!” Ja kuitenkin olin ollut koko elämäni ajan innokas lukija. Kokki ja lukija. Ja millainen kokki. Ja millainen lukija. Ymmärsin sitten myös, miksi ilmassa oli jo jonkin aikaa kaikunut korppien kiukkuinen raakkuna: Ne olivat raivoissaan maailman tilasta. Vaiko minun?

Don Juanin ilmaantuminen luokseni tuona toukokuisena iltapäivänä korvasi minulle lukemisen. Se oli enemmän kuin pelkkä korvike. Vapauttavan tuulahduksen toi jo se, että kyseessä oli ”Don Juan” eikä joku 1600-luvun monista jo ajat sitten unohtuneista pedanteista jesuiitta-isistä, eikä myöskään, sanokaamme vaikka Lucien Leuwen tai Raskolnikov, tai sitten mijnheer Peeperkorn, sénor Buendia tai komisario Maigret. Don Juanin tulon myötä koin myös todellisen sisäisen laajentumisen

ja avartumisen, minkä yleensä sai aikaan vain kiihkeä (ja sykehdyttävä) ja samalla autuas lukeminen. Tulija olisi kai yhtä hyvin voinut olla myös Gawan, Lancelot tai Feirefis, tuo kirjava poika, Parsifalin velipuoli – ei, ei sentään hän! Tai ehkä vielä ruhtinas Myskin. Mutta se oli kuitenkin Don Juan. Ja silti hänessä oli jotain samanlaista kuin mainituissa keskiaikaisissa sankareissa tai kulkureissa.

Tuliko hän? Ilmestyikö hän? Pikemminkin hän putosi tai kierähti puutarhaani yli muurin, joka oli osa majatalon kadunpuoleista julkisivua. Päivä oli todellakin kaunis. Taivas oli seljennyt Île-de-Francelle niin tyyppillisen sameanharmaan aamun jälkeen ja näytti nyt seestyvän vielä entisestään, seestyvän seestymistään. Iltapäivän hiljaisuus oli tosin pettävää kuten aina. Mutta tuota hetkeä se joka tapauksessa hallitsi; se vaikutti. Jo pitkään, ennen kuin Don Juan ilmaantui näkökenttääni, minä kuulin hänen huohotuksensa. Lapsena olin kerran nähnyt maaseudulla renkipojan, tai mikä hän nyt olikin, pakenevan santarmeja. Hän juosta touhotti polulla ohitseni mäkeä ylös, ja hänen takaa-ajajistaan kertoivat ensi alkuun vain ”Seis!”-huudot. Näen yhä tänäänkin edessäni pakenijan punakat kasvot ja hänen ikään kuin kutistu-

Peter Handke – kirjallisuuden Nobel 2019

Mystinen Don Juan tilittää
puutarhassa lähellä Pariisia
suhdettaan seitsemään naiseen.

Suuren rakastajan katse on
vapauttanut naisten halun. Jokainen
nainen on saanut olla oma itsensä.

Mutta miksi Don Juan on surullinen?
Onko hän yhä tänään kiertolainen, joka
kodittomana matkaa maita ja mantuja?

Siinäkö aikamme miehinen sankari?

